

Fény és árnyék a filmkészítésben

írta: Kenyeres Sándor

Senki sem vonhatja kétségbe a világosítás művészi hatását a filmben. Azok a sötét, megvilágítatlan sarkok és súlyos árnyékok, melyek félelmet és feszültséget árasztanak a horrorfilmben, éppen úgy kötelezőek, mint a színes diffúz fény a musicalhez. A kettő között az átmenetek finom sora áll rendelkezésünkre. Mindig az legyen a célunk, hogy a témának megfelelően világosítsuk a jeleneteket.

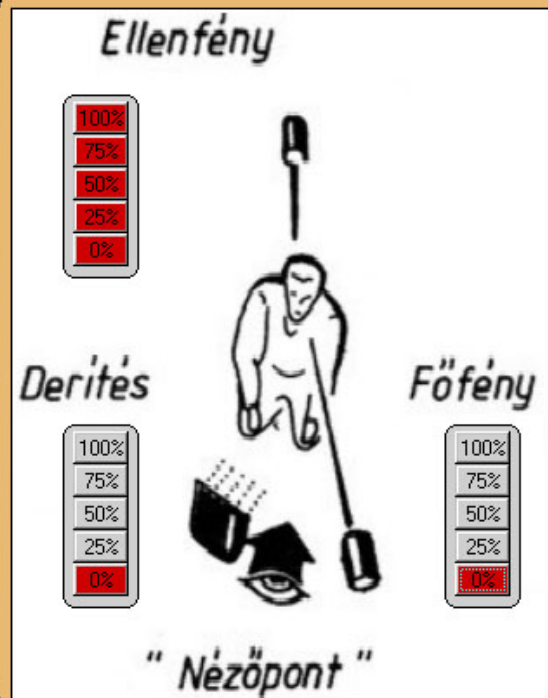
A festészethez vagy a grafikához hasonlóan érvényes az a szabály, hogy legjobban a fehéren a feketét lehet érzékelni. A filmen még jobban érvényesül a fehér a feketén. Ezért alkalmazzák eredményesen a filmekben a mozgó szilletteket, megvilágított háttér előtt vagy sötét háttér előtt a megvilágított tárgyakat, embereket. Ez a megoldás segíti a kép könnyű áttekinthetőségét és plasztikussá teszi azt. A világos a világoson és a sötét a sötéten kevésbé kifejező.

Ezért filmkészítésnél törekedjünk arra, hogy a képen lehetőleg ne világítsunk meg mindent egyformán, mert akkor a néző nem biztos, hogy arra figyel, amit mi fontosnak tartunk. Ez olyan lenne, mintha a színházban a teljes színpad fényárban úszna, és látszanának az egyébként sötétben észrevétlen díszletmunkások a háttérben. Könnyű elképzelni, hogy a nézők figyelmét elterelné a színészlől a háttérben folyó munka. Ezért a felvétel készítésénél igyekezzünk fénnel kiemelni a fontosnak tartott részt (személyek, tárgyak), de ugyanolyan hatásos lehet, ha egy kivilágított háttér előtt egy sötét sziluet elhalad, mert a nézőt kíváncsivá teszi.

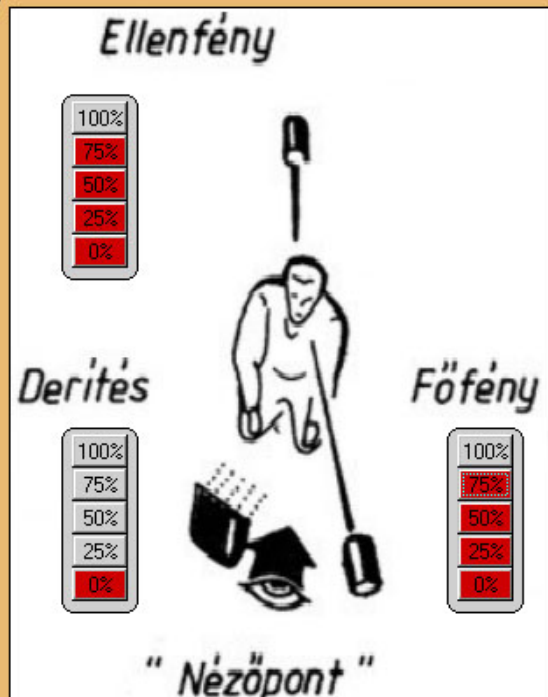
Ugyanez igaz, ha portrét készítünk: az emberi arcot sem ajánlatos teljesen homogénre kivilágítani, mert elveszti karakterét. A személy világításánál legyünk tekintettel az éppen elérendő hangulatra, mert másként kell világítani, ha az alany egy bűnöző és az arcát nem vállalja, vagy éppen egy színész, aki egy megható verset mond, esetleg bemondó. A következőkben megpróbálom bemutatni a gyakorlati megvalósítását az előző feladatoknak. A képek jobb oldalán levő ábrán a lámpák mellett található százalékos értékek a lámpák fényerejét jelentik.

Egy igen egyszerű, de alapvető világítási elrendezést, az ún. "hárompontos" világítási rendszert láthatjuk az ábrán. A főfény világítja meg a személyt vagy tárgyat, a derítőfény lágyítja a főfény által keltett árnyékokat és megvilágítja a részleteket. Az ellenfény kiemeli a kontúrokat, és elválasztja az előtér figuráját a háttértől.

Egy igen egyszerű, de alapvető világítási elrendezést, az ún. "hárompontos" világítási rendszert láthatjuk az ábrán. A főfény világítja meg a személyt vagy tárgyat, a derítőfény lágyítja a főfény által keltett árnyékokat és megvilágítja a részleteket. Az ellenfény kiemeli a kontúrokat, és elválasztja az előtér figuráját a háttértől.

Egy igen egyszerű, de alapvető világítási elrendezést, az ún. "hárompontos" világítási rendszert láthatjuk az ábrán. A főfény világítja meg a személyt vagy tárgyat, a derítőfény lágyítja a főfény által keltett árnyékokat és megvilágítja a részleteket. Az ellenfény kiemeli a kontúrokat, és elválasztja az előtér figuráját a háttértől.

Ellenfény

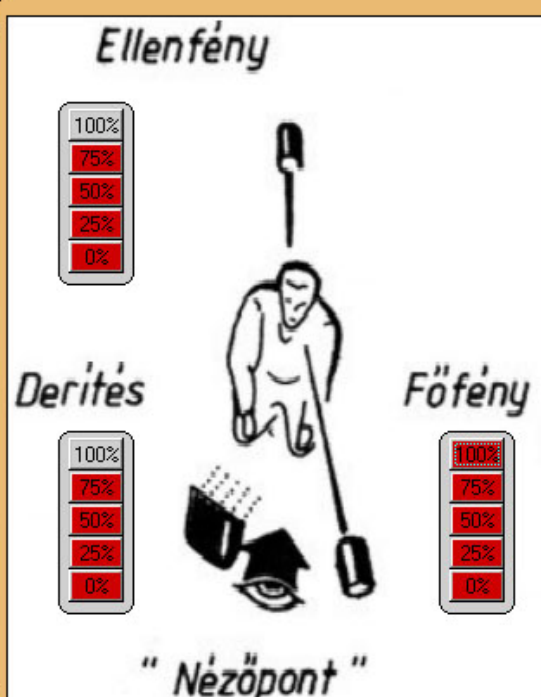
100%

75%

50%

25%

0%

100%

75%

50%

25%

0%

"Nézőpont"

Az előző képek felvételénél minden azonos volt, kivéve a lámpák fényereje, ebből látszik, hogy a különböző irányú és erősségű fényel, hogyan lehet hangulatot kifejezni.

A gyakorlati filmkészítésnél szinte mindent fel lehet használni a világításhoz, vagy azért mert fényt bocsát ki (illetve tükröz), vagy mert nem enged át fényt.

Valószínű a meglepőbb állítás, azaz a második, de ha belegondolunk, hogy mennyire más egy nagy fehér fal, ha rajta van egy faág árnyéka (ha gyárilag nincs ott, oda lehet vinni, úgyis csak az árnyéka látszik) már nem is olyan hihetetlen. Ezért bátran használjuk a fantáziánkat, mert sokat tud segíteni. Az általában erősen korlátozott számú lámpához szinte korlátlan számú takarás áll rendelkezésünkre.

A takarásokkal meg tudjuk oldani, hogy egy lámpából jövő fény csak oda menjen, ahova mi akarjuk (legyünk tekintettel arra, hogy a lámpa sok hőt bocsát ki).

Végezetül néhány rövid gyakorlati tanács:

Fénycsöves világítású helységben könnyen zöld árnyalatú lehet a kép, ezért ha tehetjük ne használjuk a fénycsövet.

Ha belsőben világítunk kerüljük a kintről bejövő fényt, mert vagy az lesz kék színű, vagy a lámpa fénye sárga (az oka a különböző színhőmérséklet, nap 5600K, lámpa 3200K).

Külső napos felvételeknél, ha az alany arcán nagyon nagy árnyékok vannak, csökkenteni tudjuk valamilyen nagy fehér felületről visszavert derítéssel.

Fényes sikereket kívánok!